

FORENINGEN
FOR KIRKEGAARDSKULTUR

Nye Medlemmer.

Afdeling C.

795. Hr. Havebrugskandidat H. Breinholt Nielsen, Akademihaven, Sorø.
796. Hr. Graver og Kirkegaardsgartner G. Back Nielsen, Strandvejen 44, Humlebæk.
797. Anlægsgartnerfirmaet »Sorana«, Vesterbro 65, Aalborg.
798. Hr. Stenhuggermester Poul B. Lou, Vestre Stationsvej 1², Odense.
799. Hr. Stenhuggermester A. Aabye Olsen, Præstø.
800. Hr. Stenhuggermester Andersen & Raaschou, Hans Egedesgade 2, N.
801. Hr. Stenhugger Th. Jørgensen, Øresundsvej 106⁴ S.

FRA DANSKE KIRKEGAARDE

10/6 (Frederiksbergbladet): Blomstertyverier paa Frbg. Kgd.

12/6 (Sønderjyden): Anlægget af Rise Kgdsudv. ventes færdig i Sommer (Havearkitekt *Junggren Have*).

12/6 (Nakskov Kgd.): Urnehave paa Nakskov Kgd. er udf. efter Graver *Johnsens* Anvisninger; Omkostn. ca. 5000 Kr.

12/6 (Randers Amts Avis): Vandalisme paa den mosaiske Kgd.

13/6 (Næstved Tid.): De ny Kgd. i Roholte indviedes i Søndags af Pastor *Skovgaard Petersen*.

15/6 (Haslev Avis): Højere Takster i Ringsted?

15/6 (Jydske Tid.): Asserballe, Ulkebøl og Dybøl Kgd. skal udvides.

21/6 (Silkeborg Avis): Hammel Kgd. skal udvides.

22/6 (Nationalt.): Det aktuelle Sorø.

23/6 (Skagens Avis): Skagen gl. Kgd. er nu blevet Mindelund (se »V. K.« XV S. 20-22).

25/6 (Berl. Tid.): Udgravn. af gl. Kgd. i Kbhvn.

25/6 (Berl. Tid.): Store Planer til Beskyttelse af Landsbykirkegd.

26/6 (Sorø Amts Dagbl.): Tjæreby ny Kgd. og Kapel indviedes i Gaar af Provst *Hee Andersen*.

29/6 (Hobro Venstrebl.): Gerning Kgd. skal udvides.

30/6 (Kristelig Dagbl.): Biskop *Fuglsang Damgaard* har skænket et Krucifix til Ll. Lyngby Kgd.

30/6 (Flensborg Avis): Rømø Kgd. er nu udvidet.

1/7 (Nykøbing F. Soc.-Dem.): Stubbekøbing Kgd. udvides (Havearkitekt *Johannes Tholle*).

4/7 (Aalborg Amtstid.): Kapellet paa Aalborg Kgd. istandsættes.

5/7 (Nordsj. Soc.-Dem.): Gravet sit eget Barns Grav under Strejken.

6/7 (Venstres Folkebl.): Der skal rejses Mindesmærke paa Marinegravnen i Korsør.

8/7 (Ringsted Folketid.): Sorø gl. Kgd.

11/7 (Skive Venstrebl.): Der skal udføres for 33,000 Kr. Regulerings-, Kloak- og Vejarb. paa Skive Kgd.

13/7 (Sydvestjyll.): Der afsættes Jord til Udv. af Hunderup Kgd.

16/7 (Fyns Soc.-Dem.): Der er 46,000 Grave paa Odense Assistens Kgd.

18/7 (Sorø Amtstid.): Der er projekteret Mur om Skelskør Kgd.

21/7 (Kalundborg Folkebl.): Udv. af Aarby Kgd.

25/7 (Flensborg Avis): Rømø Kgd. indviedes i Søndags af Provst *Schülein*.

26/7 (Rosk. Tid.): Der er indrettet Urnehave i Ballerup.

29/7 (Holbæk Amts Venstrebl.): Kundby Kgd. udvides med ca. 8000 Kv.-Alen.

29/7 (Næstved Tid.): 3 Dages Gravermøde i Næstved.

1/8 (Rosk. Tid.): Træerne paa Særløse Kgd. er blevet fredet.

4/8 (Sydsj. Soc.-Dem.): Kirkegaardsfolkernes Aarsmøde.

4/8 (Rosk. Soc.-Dem.): Taastrup Nykirke udvides og er snart færdig.

4/8 (Nordsjæll. Venstrebl.): Ny Kgd. i Hillerød?

8/8 (Silkeborg Avis): Et Ligtræ fundet paa Bording Kgd.

11/8 (Ringsted Folketid.): Sorø Kgd. som et Frimærkealbum.

13/8 (Fyns Tid.): Ved Kirkeport og Kgd.sdige.

14/8 (Østsjæll. Folkebl.): Konkurrence om Træmonumenter til Gentofte Kgd.

18/8 (Nordsjæll.): Der plukkes Hyben paa Hørs-holm Kgd.

21/8 (Ringsted Folketid.): Slaglille Kgd.

22/8 (Samsø Folketid.): De nye Laager til Besser Kgd. er tegnet af Arkitekt *Folke*, Ollerup.

23/8 (Horsens Folkebl.): Til Brødstrup Kgd. er der afsat endnu et Areal i Byplanen.

26/8 (Fyns Tid.): Gamle Træer paa Ryslinge Kgd.

29/8 (Aarhus Amtstid.): Tranebjerg Kgd. skal udvides med ca. 600 Grave.

30/8 (Socialdem.): De Faldnes Minde hædres Landet over d. 29. Aug.

1/9 (Vejle Soc.-Dem.): Sogneraadet gaar imod Menighedsraadets Planer om Udv. af den ny Kgd. i Brande.

1/9 (Jydske Tid.): Den ny Kgd. i Højrup indviedes af Pastor *Poulsen*.

4/9 (Roskilde Avis): Den ny Kgd. i Taastrup er i Gaar indviet af Pastor *Imm. Petersen*; (Havearkitekt *E. Erstad-Jørgensen*; Anlægsgartner *Michael Larsen*;

Omkostn. Kr. 48,850). Der er Plads til 810 Grave.
5/9 (Horsens Soc. & Dem.): Horsens Byraad ønsker Vestre Kgd. udvidet.

7/9 (Kolding Soc. & Dem.): Menighedsraadene og Kirkegaardene.

8/9 (Holbæk Amts Soc. & Dem.): Landsbygravere paa Kursus.

9/9 (Berl. Tid.): Konkurrence om Gravmæler til Mariebjerg Kgd. (Gentofte).

9/9 (Berl. Aften): Forbedringer paa Kbh. Kgd.

9/9 (Holbæk Amtstid.): Kirke-Eskildstrup Kgd. reguleres af Havearkitekt *Johannes Tholle*.

9/9 (Himmerland): Hobro Kgd.

10/9 (Fyns Tid.): Broholm Kgd. udvides af Inspektør *O. Raahauge Askegaard*.

10/9 (Fyns Stiftstid.): Otterup Kgd. er udvidet.

11/9 (Sorø Amts Dagbl.): Tersløse Kgd. reguleres af Lektor *G. Georgsen*.

11/9 (Nordsjæll.): Hillerød Kgd. skal udvides.

12/9 (Aarhus Amtstid.): Egens Kgd. skal udvides, og der skal opføres et Ligkapel.

12/9 (Fr. & borg Amts Avis): Kgd.sspørgsm. i Balserup er løst.

15/9 (Fyns Tid.): Middelaldergrave paa Sortebrødretorv i Odense.

15/9 (do.): Der er rejst et smukt Kors paa Kattolsk Kgd. i Odense.

18/9 (Berl. Aften): Videnskab og Gravfred.

FRA NORSKE KIRKEGAARDE

2/6 (Stjørdatingen): Meråker Kgd. udvides.

3/6 (Adresseavisen): Gl. Lademoen Kgd. omlægges i Sommer.

8/6 (Dagsposten): Levanger Kgd. udvides.

10/6 (Vestopland): Hoff. Kgd. forskønnes.

13/6 (Østlendingen): Forskønnelse af Øvre Rendal Kgd.

15/6 (Dagsposten): Yderligere Kgd.splads i Trondheim.

21/6 (Sogn og Fjordane Lutanger): Udv. af Mjømma Kgd.

23/6 (Østfold Bygdebl.): Vore Kgd.

30/6 (Akershus Amtstid.): Udv. af Ås Kgd.

30/6 (Asker og Bærums Budstikke): Tanum Kgd. skal udvides.

16/7 (Dagsposten): Herredsgt. *Solberg* skal forskønne Lademoen Kgd.

21/7 (Fritt Folk): Oslos nye Urnelund.

27/7 (Hedemarkingen): Hamar Kgd. udvides.

28/7 (Morgenavisen): Bergens nye Urnelund paa Solheim.

14/8 (Østlendingen): Ombygning af Gjesåsen Kgd.

16/8 (Indre Smålandingen Avis): Skæmmende Gravsteder ved Mysen Kgd.

25/8 (Eidsvold Blad): Udv. af Langseth Kgd.

26/8 (Hadeland): Grinaker Kgd. skal restaureres.

FRA SVENSKKE KIRKEGAARDE

5/6 (Trelleborg Tid.): Vakker Donation til Trelleborg Krematorium.

19/6 (Nambotten Kurier): Ligbrændingskonference i Luleå.

6/7 (Göteborgs-Tidningen): En hel Kgd. bygget paa Princippet *Samgrav*.

16/7 (do.): Østre Gravkapel bør bygges om.

FRA TIDSSKRIFTERNE

Landsbygraveren Nr. 6: Delegeretmødet i Vejle. Landsbygravernes Lønningsforhold. Offentlig Udgift. Privat Indtægt. Kursuset i Randers. — Nr. 7: Sygdom i Thuja. Hornslet Kirke. Ventesal og Skænkstue i Kirken. Cirkulære om Ferie. Sommerudflugten paa Sjælland. — Nr. 8: Søndagsbegravelserne maa indskrænkes. Kursus i Hadsten. Kursus paa Høng Husmandsskole. — Nr. 9: Det første Skridt. Fra Studierejsen til Odense og Sydfyn. Den nye Vedtægt for Landsbykirkegaarde. Landsbygravernes Lønningsforhold m. m.

Menighedsraadenes Blad Nr. 6: Menighedsraadenes Kasser. Nr. 8: Landsbygravernes Lønningsforhold.

Præsteforeningens Blad Nr. 29: Under de bevægede Dage ^{29/6}—^{4/7}. Der er Forargelse omkr. Nikolaj Plads. — Nr. 30: Vore Kirkegaarde.

Ignis Nr. 7: Svenska eldbeg. Boråsavdeling. Tillkomsten av kapellkrematoriet å St. Sigfrids griftegård i Borås. Kapellkrematoriet i Borås. Et besök vid krematoriet i Borås. Boråskrematoriet som arkitekturverk och dess konstnärlige utsmyckning. Den skulpturella keramiske utsmyckningen i Borås krematorium. St. Sigfrids griftegård i Borås. Invigningen av krematoriet i Borås. — Nr. 8: Dödstro och livstro. Är vår jordfästningsritual tidsenlig. Förslag till allm. bestämm. för urngravar. Sverigas första krematorietävling. Urnlunden i Söderhamn. Lägra taxa för öppnandet av urngrav än för kistgrav. Konstnärlig utsmyckning av krematoriet i Trelleborg.

Der Friedhof Nr. 2: Unsere Aufgabe. Von den Werkstoffen Eisen, Stein, Holz für das Grabmal.

Die Feuerbestattung Nr. 1: Zehn Jahre Reichsfeuergesetz. Zehn Jahre Groszdeutscher Verband für Feuerbestattung. Kulturgeschichtliches der Feuerbestattung. Aufruf an die Verbandvereine und Anhänger der Feuerbestattungsbewegung.

Svensk kyrkotidning Nr. 34: Kyrkogårdsinvigning i Karlskoga.

BOGANMELDELSER:

Lustgården 1943, Aarsskrift fra »Föreningen för dendrologi och parkvård«, 80, 163 S., Stockholm 1944.

Aarsskriftet er i Aar lidt mindre end vanligt, men Indholdet af samme høje Kvalitet som de foregaaende Aar. Dette gælder i særlig Grad den af Trädgårdsarkitekt *Sv. A. Hermelin* redigerede Artikel »Landskabsvård«. Heri fortælles om de Skønheder, Naturen saa rigt ødsler paa os, og om hvordan disse Værdier let ødelægges af Menneskers Uforstand. Det samme har *Johannes Tholle* i en Række Artikler i *Gartner-Tidende* og i en Pjece gjort opmærksom paa; det er godt saadan, for det kan ikke siges for ofte.

Skriftställare *Carl Rylander* fortæller om sjældne Træer i Linköping. En lignende Beskrivelse om Vallø Stifts Have udkommer om kort Tid. Saadanne Beskrivelser er værdifulde for Eftertiden.

Byråsdirektør *Sonnesen* viser en morsom Statistik over ansatte Gartnere ved Kommuner og Kirkegaard i Sverige.

En Undersøgelse over Træer viser som ventet, at *Robinia Pseudacacia* ikke trives meget nord for Göteborg, med mindre aklimatiserede Træer i Sverige formeres vegetativt.

De strenge Vintres Ødelæggelser er i dette Aarskrift kortlagt og beskrevet for Arboretet i Drales Vedkommende.

Trädgårdsarkitekt *Gösta Schuwert* fortæller om *Karolinska sjukhusets Park*, som han har udført i Samarbejde med nogle Arkitekter. At Sverige har gode Betingelser for fin og harmonisk Havearkitektur, er dette et smukt Bevis paa, og samtidig tyder det paa, at svenske Havekunstnere benytter sig af Naturen paa en nænsom Maade.

Professorinde *Else Dahl*, som har skrevet den fortrinlige »Handbok i kyrkogårdsvård«, fortæller om denne Bogs Tilblivelse.

En Del mindre Artikler fortæller om sjældne og særlig smukke Træer og Buske.

Endelig findes som sædvanligt den dejlige Litteraturfortegnelse over dendrologiske Bøger, som udkom i 1942.

Og som jeg plejer det, vil jeg slutte med at misunde Svenskerne denne storartede Forening med dens meget lærerige Aarsskrift.

E. Qwist.

Holger Wedege: »Plantedrivning i Privathaver« og **Tønnes Bacher:** »Blomsterløg og Blomsterknolde i Haven«. J. E. Ohlsens Enkes Forlag, 16°, 103 S. og 115 S., Kbh. 1944.

Firmaet J. E. Ohlsens Enke har udsendt de to første Bøger af Serien »OELommeHavebøger«.

I »Plantedrivning i Privathaver« redegøres der først for Bygningen, Indretningen og Pasningen af Drivbænke og Drivhuse, dernæst omtales meget indgaaende de Kulturer, der egner sig for Drivbænke

og Drivhuse, og hvorledes de drives frem. Sluttelig findes der en Driftsplan for Bænk og Hus.

I »Blomsterløg og Blomsterknolde i Haven« findes der først en Dyrkningsvejledning, dernæst noget om Drivning i Stue, noget der sikkert vil interessere alle Husmødre og endelig en Beskrivelse af og Vejledning for de forskellige Arter.

Foruden et righoldigt Register forefindes der mange gode Billeder og Illustrationer.

Bøgernes Format er saadan, at Haveejeren nemt kan have dem i Lommen (selv ved Arbejdet i Haven) og hurtigt kan slaa op i dem i et Tvivlsspørgsmaal. Da de desuden er kartonneret i smukke Farver, vil de ogsaa pynte i Bogreolen, naar de ikke er i Brug.

Alice Nissen.

Johannes Tholle: Et Vandbassin er let at lave. Povl Branners Forlag, 8°, 120 Sider, Kbh. 1944.

Fra Tidernes Morgen har det været Skik at behandle den levende og glade Haves Problemer med en Gravalvor, der kun rimer slet med Emnets Forøjelighed. Her er en glædelig Undtagelse fra Regelen. Alle Kapiteloverskrifterne er som muntre Fanfarer, og Teksten følger godt efter, f. Eks. som naar Forfatteren fortæller om en bestemt Slags Bro, at den bør »gøres saa lille, at den faar Karakter af det, Hr. Peder kastede sine Runer over« o. s. fr. Det er altsammen baade morsom og lærerig Læsning.

Forlaget har givet Bogen det nydeligste Udstyr, bl. a. trykt den paa fint Papir, der lader det smukke og interessante Billedmateriale komme til sin Ret. Skal der indvendes noget, maa det blive mod Bogens Titel, der ingenlunde dækker det righoldige Indhold, der langt fra udelukkende handler om Fremstilling af Bassiner, men tværtimod beskæftiger sig med alle Forhold vedrørende Vand i Haver paa en klar, instruktiv, inspirerende og som nævnt særdeles fornøjelig Maade.

Hans Rønø.

Louis Petersen: Kirkelovene af 1922, O. Lohses Forlag, 8°, 484 S., Kbh. 1944.

I nærværende har Ekspeditionssekr. *Louis Petersen* i Kirkeministeriet efter en Ide af Kirkeminister *V. Holbøll* ikke alene givet Læserne selve Kirkelovene, men ogsaa Cirkulærer m. m., som knytter sig hertil samt kommenteret disse forskellige Ting, samt medtaget de Afgørelser, der er truffet gennem Resolutioner, hvorved Bogen faar en ganske særlig Brugsværdi. Ganske vist kan man finde et og andet ogsaa i Haandbog for Menighedsraad og Kirkelig Haandbog ligesom Kirkegaardshaandbogen naturligvis ogsaa giver, hvad man kan vente at finde om disse særlige Forhold; men de førstnævnte er ikke komplette, og siden den sidste er udkommet, er der jo ogsaa udsendt nye Cirkulærer. Forfatteren holder sig strengt til, hvad der staar i Kirkelovene,

og da der i disse f. Eks. ikke staar noget om Ferie for Landsbygravere, hvad der derimod staar i Cir- kulærene, staar der heller ikke noget om dette i den nye Bog. Sagregisteret er meget knapt, og Forfatteren henviser til at bruge et mere udførligt Sagregister, som findes i en i 1937 udkommen Bog af Fuldm. Frk. A. Siersted, hvilket maa forekomme noget upraktisk. Og forøvrigt findes heller ikke i dette Sagregister, der dog er paa c. 80 Sider (af Bogens 150 S.), noget om den allerede nævnte Glose Ferie. Bortset fra, at der klæber en saadan Mangel ved Bogen, er den god at have og anbefales til alle og enhver, der arbejder med Kirkegaarde eller andre Sager, hvor man har Brug for let og korrekt at faa Oplysninger om de til Kirkelovgivning- gen knyttede Forhold.

Dansk Naturfredning. Aarsskrift 1943—44. Danm. Naturfredningsf., 8°, 136 S. Kbh. 1944.

Iblandt Skriftets Bidrag lægger man navnlig Mærke til Nationalmuseets Direktørs Artikel om Fredning- en af vore Landsbykirkers Omgivelser, og man for- bavsnes, naar man gennem Dr. Nørlunds Artikel faar at vide, at et af Statsministeriet nedsat Udvalg til at beskæftige sig med Fritlægning m. m. af vore Kirkegaarde endnu ikke har haft noget Møde. Iøv- rigt erfares det andetsteds i Aarsskriftet, at der er fredet Træer paa Kirkepladsen i Kerteminde, andre Træer paa Særløse Kirkegaard samt Udsigtsforhold ved Bjernede Kirke.

Maksimalpriser. Frugt og Grøntsager 1944—45. Uds. af J. E. Ohlsens Enkes Frøhandel. Lommeform- at. Kbh. 1944.

Et nemt og praktisk lille Hefte, som Firmaet ud- sender som Service for Kunderne.

Hagebok for barn og ungdom. Udg. af Norsk Skulehageforbund. 5. og 6. Udg. Oslo 1944, Lommeformat.

Af Professor O. Skards Bog for Skolehavebørnene er der i Aar udkommet en 6. Udgave tilligemed en Særudgave af første Del af samme, der begge frem- træder i praktisk Format og er ledsaget af letfatte- lige Illustrationer.

RESOLUTIONER m. m.

(Fortsat fra S. 12).

Det tilføjes, at saafremt Frøken P. P. ikke finder at kunne acquiescere ved Ministeriets Afgørelse, maa Spørgsmaalet eventuelt afgøres af Domstolene.

4. Novbr. 1939. Kirkeministeriets Skriv. (til Bis- koppen over Københavns Stift), hvori — i Anled- ning af, at Grøndals Sogns Menighedsraad i det med Biskoppens Skrivelse af 8. September 1939 fremsendte Andragende havde anholdt om, at der maatte gives Beboerne af det nævnte Sogn, der ved kgl. Resolution af 26. Januar 1922 udskiltes fra

Brønshøj Sogn, Ret til at blive begravet paa Brønshøj Kirkegaard — efter Brevveksling med Køben- havns Magistrat og i Tilslutning til det af Magi- straten udtalte meddeles, at Ministeriet ikke finder at kunne bifalde, at der gives Beboerne af Grøndals Sogn den ansøgte Ret til at blive be- gravet paa Brønshøj Kirkegaard.

4. Novbr. 1939. Kirkeministeriets Skriv. (til N. N.), hvorved meddeles Tilladelse til, at Liget af en paa Garnisons Kirkegaard begravet Kvinde optages og brændes og til, at Askeurnen derefter nedsættes i Gravstedet.

I et til Københavns Begravelsesvæsen stilet, hertil fra Justitsministeriet oversendt Andragende har De ansøgt om Tilladelse til, at Liget af Deres den 18. December 1933 afdøde og paa Garnisons Kirkegaard (Litra . . Adl. . . Linie Nr. . .) den 22. December s. A. begravede Hustru, O. N., maa blive optaget og brændt og Urnen bagefter nedsat sammesteds, idet De til Støtte for Deres Andragende har anført, at Deres afdøde Hustru, foruden i en ydre Trækkiste, ogsaa blev nedsat i en indvendig Zinkkiste med fastloddet Laag.

I Anledning heraf skal man meddele, at Mini- steriet efter stedfunden Brevveksling med Sundheds- styrelsen og Overtilsynet for Garnisons Kirke bi- falder det ansøgte paa Vilkaar, at Liget, saafremt Zinkkisten ikke er i forsvarlig Stand, for Transpor- ten til Krematoriet nedsættes i en til Ligbrænding egnet Kiste.

4. Dec. 1939. Kirkeministeriets Skriv. (til Stifts- amtmanden og Biskoppen over Roskilde Stift) ang. Gravstedsejeres Ret til at overdrage Vedligehold- elsen af deres Gravsteder til hvem, de vil.

I Anledning af det med Hr. Stiftamtmandens og Deres Højæryerdigheds Skrivelse af 15. November 1939 hertil indsendte Andragende, hvori hidtilvæ- rende Graver ved A. Kirke N. N., der er afskedi- get som Graver fra den 31. Oktober d. A. at regne, forespørger, om Menighedsraadet har Ret til at fast- sætte, at Vedligeholdelsen af Gravsteder paa Kirke- gaarden kun kan overdrages til Graveren, skal man herved tjenstlig meddele til Efterretning og videre Bekendtgørelse, at man paa tidligere Forespørgsel om en saadan Eneret for Graveren har svaret, at uanset om denne Eneret maatte kunne siges at være i ligefrem Strid med nogen bestemt Lovregel, maatte Ministeriet i ethvert Fald være af den Formening, at en saadan Eneret ikke kan anses stemmende med Lovens Aand og Mening, idet der bør gives Grav- stedsejere Ret til at overdrage Vedligeholdelsen af deres Gravsteder til hvem, de vil, naar blot Kirke- gaardsvedtægtens Bestemmelser holdes efterrettelig, og hertil maa Ministeriet fremdeles henholde sig.

(Fortsættes i næste Nr.).